

Ongekend
bijzonder

project Ongekend Bijzonder de bijdragen van vluchtelingen aan de stad

Factsheet
oktober 2014 tot en met juni 2015

Doel

Het verzamelen, archiveren, voor een breed publiek toegankelijk maken en op creatieve wijze en kunstzinnige wijze presenteren van de levensverhalen van vluchtelingen, met speciale aandacht voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van de vier grote steden.

Daartoe zijn vierentwintig tweetalige veldwerkers opgeleid die in de vier grote steden 200 individuele verhalen van vluchtelingen verzamelen en vier proeftrajecten per stad opzetten waarin geëxperimenteerd wordt met het maken van korte presentaties van individuele en gemeenschappelijke verhalen door middel van film, theater, beeldende kunst, opera, fotografie e.d. Het verzameld materiaal (verhalen en presentaties) komt ter beschikking van de gemeentearchieven, musea en andere partners die aan het project meewerken. Zij maken de verhalen samen met de veldwerkers en stichting BMP toegankelijk voor het publiek en organiseren in samenwerking met de vluchtelingen-groepen in hun eigen ruimtes en op andere locaties kwalitatief hoogstaande publieks-presentaties.

Samenwerking verschillende disciplines

Een belangrijke invalshoek in het project is de kruisbestuiving tussen verschillende disciplines (wetenschap, kunst, journalistiek en participatiebevordering). De keuze van de partners in de vier steden (musea, gemeentearchieven, bibliotheken en organisaties van en voor vluchtelingen) en op landelijk niveau is gekoppeld aan de vier hoofdfuncties van het project: Verzamelen, archiveren, toegankelijk maken en presenteren.

Per stad is een stedelijke stuurgroep gevormd waarin de belangrijkste partners vertegenwoordigd zijn.

Een landelijke expertgroep van deskundigen uit de wereld van musea, archieven, universiteiten, bibliotheken, vluchtelingenorganisaties, media, journalistiek en onderwijs zorgt voor de aansluiting van het programma bij de actuele discussies en ontwikkelingen op het gebied van oral history en draagt theoretische en praktische vraagstukken aan die voor de uitvoering van belang zijn.

De methode van werken sluit aan bij recente ontwikkelingen op het gebied van oral history onderzoek. Daarbij gaat het om het:

1. Ontwikkelen van interactieve vormen die mensen uitnodigen om zelf hun verhaal te vertellen;
2. Creëren, vinden en raadplegen van nieuwe bronnen;
3. Genereren van nieuwe betekenissen en begrippenkaders om de geschiedenis van vluchtelingen in Nederland te beschrijven, presenteren, interpreteren en begrijpen;
4. Ontdekken van nieuwe samenhangen in de hedendaagse geschiedenis.

Een speciale rol is weggelegd voor de verschillende vluchtelingengemeenschappen. Een groep van twintig op te leiden jonge veldwerkers heeft tot taak om de gemeenschappen in de verschillende steden bij het project te betrekken teneinde:

- samen met hen te kijken welke mensen interessant zijn om te benaderen voor het verzamelen van in het totaal 200 verhalen;
- te brainstormen over presentatievormen die vanuit de vluchtelingengemeenschappen zelf ontwikkeld kunnen worden;
- organisaties en personen uit die gemeenschappen te activeren om met steun van professionals uit de kunstsector eigen artistieke presentaties te maken.

Samengevat werkt het project langs vier hoofdlijnen:

1. Bijdragen aan de diversiteit van de erfgoedcollecties van archieven en musea;
2. Bevorderen van de cultuurparticipatie van vluchtelingen (als makers en als publiek);
3. Bijdragen aan het actuele gesprek over de betekenis van oral history en de vraag wat geschiedenis is;
4. Bijdragen aan een andere beeldvorming van vluchtelingen.

Partners

Haags Historisch Museum, Gemeentearchief Den Haag, Museum Rotterdam, Gemeentearchief Rotterdam, Openbare Bibliotheek Rotterdam, Centraal Museum Utrecht, Het Utrechts Archief, Stadsarchief Amsterdam, Artis, Amsterdam Museum, Het Nationaal Archief, Het Internationaal Instituut voor Sociale geschiedenis (IISG) en het Centrum voor Geschiedenis van Migranten (CGM), Het UAF, VluchtelingenWerk Nederland, diverse landelijke en plaatselijke vluchtelingenorganisaties en een aantal onderaannemers.

Landelijke expertgroep en comité van aanbeveling

De landelijke expertgroep wordt gevormd door:

- Haig Balian, directeur Artis en voormalig filmproducent.
- Paul Brood, Openbaarheidsadviseur nationaal Archief en hoofdredacteur NA magazine.
- Wim Budding, cultuurpedagoog. Oud-directeur van de stichting BMP.
- Herman Divendal, directeur van AIDA Nederland (Association Internationale de Defense des Artistes). Heeft zich 24 jaar bezig gehouden met steun aan vervolgde kunstenaars, o.a. door het organiseren van tentoonstellingen en presentaties van hun werk.
- Domenica Ghidella Biidu, o.a. Lid College Rechten van de Mens en ambassadeur van de stichting BMP.
- Halleh Ghorashi, Hoogleraar Diversiteit en Integratie aan de Vrije Universiteit.
- Maarten Huygen, jurist, chef opinie NRC Handelsblad.
- Ad van Liempt, journalist, o.m. oud eindredacteur NOVA en Andere Tijden. Maker van de TV serie De oorlog.
- Selma Leydesdorff, hoogleraar Oral History Universiteit van Amsterdam
- Arnoud Odding, Directeur Rijksmuseum Twenthe, strategisch adviseur van musea en auteur van onder meer Het disruptieve Museum

De burgemeesters van Amsterdam, den Haag, Utrecht en Rotterdam maken deel uit van een Comité van Aanbeveling.

Programma oktober 2014 tot en met juni 2015

In het eerste jaar van het project hebben de landelijke expertgroep en de lokale stuurgroepen zich gebogen over een aantal belangrijke keuzes binnen het project. Er is vastgesteld op welke vluchtelingengemeenschappen per stad het project zich richt, er

zijn velwerkers geworden die een opleiding van een half jaar hebben gevolgd en er zijn kaderplannen voor de slotpresentaties in 2016 ontwikkeld (zie hiervoor de voortgangsverslagen van het eerste projectjaar).

Per stad doen de volgende vluchtelingengemeenschappen mee aan het project

Utrecht
Iraniërs
Afghanen
Vietnamezen
Ethiopiërs

Rotterdam
Iraniërs
Ex-Joegoslaven
Chilenen
Irakezen

Den Haag
Iraniërs
Afghanen
Somaliërs
Congolezen

Amsterdam
Iraniërs
Irakezen
Eritreeërs
Ex-Joegoslaven

In de periode oktober 2014 tot en met juni 2015 staan de volgende activiteiten op het programma:

Verzamelen 200 individuele verhalen

De veldwerkers gaan op pad om per stad 50 individuele verhalen van vluchtelingen van verschillende achtergronden en leeftijden vast te leggen op beeld. De verhalen worden daarna uitgeschreven en waar nodig vertaald. De verhalen worden verzameld volgens de standaards van de archieven t.b.v. hun e-depots en zullen gestreamed worden door DANS. De veldwerkers worden bij het werven, selecteren, interviewen en het uitwerken van het materiaal ondersteund door regionale stichting VluchtelingenWerk. De coördinatie en de inhoudelijke aansturing van de veldwerkers gebeurt door de twee projectcoördinatoren Firoez Azarhoosh en Saskia Moerbeek.

Organiseren proeftrajecten in de vier steden

In elk van de vier steden organiseren de opgeleide veldwerkers vier proeftrajecten waar groepen vluchtelingen van zo'n 15 personen aan mee kunnen doen. Het gaat dus om 16 trajecten in het totaal. De groepen komen zo gemiddeld acht keer bijeen om eerst verhalen met elkaar te delen, om daarna op basis van gemeenschappelijke thema's een kunstzinnige presentatie te maken in een vorm naar eigen keuze. Film, beeldende kunst, 3-D prints, theater, etc. Daartoe worden de groepen gekoppeld aan professionele kunstenaars in de betreffende discipline. Elk proeftraject wordt afgesloten met een presentatie voor zelfgekozen publiek. Locaties: Bibliotheken, Musea, Wijkcentra e.d. De resultaten van de proeftrajecten kunnen gebruikt worden voor de slotpresentaties in de vier steden. (Deel 2 project)

Historisch onderzoek

Er is in de gemeentearchieven en het Nationaal Archief veel materiaal te vinden van en over vluchtelingen dat nog niet onderzocht is en/of toegankelijk gemaakt. Het historisch onderzoek richt zich op bronnen onderzoek in deze archieven en op ander geschreven materiaal over de geschiedenis van vluchtelingen in Nederland. Het wordt uitgevoerd door Elias van der Plicht van Studio Storia. Hij zal in het voorjaar 2015 zijn onderzoek afronden. Het eindrapport van dit onderzoek dient als basis voor een publieksboek over de geschiedenis en de verhalen van vluchtelingen in Nederland.

Website

Aan het project doen veel partijen mee. Omdat er gaandeweg allerlei belangrijk verhalen en observaties gedaan worden en vraagstukken opdoemen wordt er voor de looptijd van

het project een werkwebsite ontwikkeld en onderhouden waarop tussentijdse resultaten, vragen en discussies kunnen worden geplaatst. Safoura Elyasi is samen met Frank van Meijenfeldt van stichting BMP verantwoordelijk voor de website. De verdere ontwikkeling gebeurt op basis van de behoeften van de betrokken partijen. In het eerste jaar heeft de website vooral binnen de opleiding van de veldwerkers een belangrijke rol gespeeld. Vanaf oktober 2014 wordt de website ook meer ingericht voor het publiek. Er zullen fragmenten van de eerste interviews en het verloop van de proeftrajecten te zien zijn en mensen kunnen ook zelf verhalen posten.

Inhoudelijk secretariaat

In het project vinden veel bijeenkomsten, brainstormsessies en inhoudelijke discussies plaats. Lone von Meyenfelt en Dilek Karaagacli zorgen er voor dat van al deze bijeenkomsten verlagen worden gemaakt en dat de belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen binnen het project in notities worden vevat. Gerben Kroese buigt zich vooral over de inhoudelijke analyse van de tweehonderd interviews.

De volgende veldwerkers zijn bij het project betrokken:

Rosh Abdelfatah
Ibrahim Abdullahi
Ladane Audenaerde
Edo Barak
Fatima Barzng
Haimanot Belay
Bashi Cikuru
Mina Domić
Gedlawit Ghilazghi
Juan Heinsohn Huala
Inesa Jasarević
Farid Kabiri

Mirela Kahrmanović
Ferdows Kazemi
Baban Kirkuki
Forough Nayeri
Alejandra Peña
Tiffany Pham
Rahil Roodsaz
Achmed Sadat
Haimanot Salvatore
Razia Samsor
Pegah Shahbazi
Sewrana Tekeste

Financiering

Het VOH project omvat drie jaar. Het project is opgeknipt in twee delen. Het eerste deel loopt van 1 oktober 2013 tot en met 15 juni 2015. Het tweede deel van 15 juni 2015 tot juni, mogelijk september 2016. Het eerste deel wordt onder meer gefinancierd door het Fonds 21, de gemeente Amsterdam, de gemeente Utrecht en het Europees Vluchtelingenfonds (EVF). Het tweede deel zal naar het er nu naar uitziet gefinancierd worden door het Fonds 21, het Algemeen Migratie Fonds (voortzetting EVF), stichting DOEN en mogelijk andere fondsen.

Het secretariaat van het project Ongekend Bijzonder is te bereiken bij:

BMP
Stichting BMP
Willem de Zwijgerlaan 350 B/2
1055 RD Amsterdam
vluchtelingen@stichtingbmp.nl
020 4282728
www.ongekendbijzonder.nl
www.stichtingbmp.nl